

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 13812862
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

14 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN EVRİM RIZVANOĞLU'NUN
TBMM 7/32832 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

7/32832

SORULAR

İstanbul İli, Çatalca İlçesi sınırlarında yer alan Erişim No: 2657682 ve İR: 72635 numaralı IV. Grup maden ruhsatına sahip alanda hâlihazırda "Kuvarsit ve Kuvars Kum Ocağı" ile "Kırma-Eleme-Yıkama-Kurutma Tesisi" faaliyetleri yürütülmektedir. Projede hem maden ve tesis alanının genişletilmesi hem de kapasite artışı planlanmaktadır.

Ocak sahası; Çatalca Merkez'e 15,2 km, Kalfa Köyü'ne 0,78 km, Akalan Köyü'ne 1,98 km, Dağyenice Köyü'ne 4,25 km ve Başak Köyü'ne 5,41 km mesafededir. Bu yakınlık, projenin yerleşim alanlarına, tarım alanlarına, su kaynaklarına ve doğal yaşam alanlarına doğrudan etki riski yaratmaktadır.

İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) görüşünde, "Söz konusu talep sahasının içerisinde ve yakın çevresinden Büyük Deresi ile bunlara bağlanan çok sayıda vadi tabanları geçmektedir. Büyük Deresi ve bunlara bağlı vadi tabanları; Terkos Barajı Havzası için içme suyu temin edilen ve baraja su taşıyan çok önemli fonksiyona sahip derelerdir. Havza içinde yapılacak madencilik faaliyeti söz konusu dereler ve vadi tabanları açısından risk oluşturmaktadır" denmiştir. Ayrıca, "Belirtilen hususlar göz önüne alındığında söz konusu projenin, meri plan kararlarına ve plan kararlarına kaynaklık eden temel faktörlerden olan doğal yaşam döngüsünün ve kaynakların korunması açısından uygun bulunmamaktadır" ifadeleri kullanılmıştır.

ÇED raporuna göre, projenin genişlemesiyle birlikte orman alanlarını da kapsayan bölgede en az 24.536 ağaç kesilecektir. Bölgede meşe, karaçam ve gürgen gibi ekosistem açısından kritik türler bulunmaktadır. Bu durum, Anayasa'nın 169. maddesinde açıkça belirtilen "Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez" hükmüyle açık bir çelişki yaratmaktadır.

Yine ÇED raporunda, faaliyetlerin çevre üzerinde doğuracağı başlıca zararlar arasında; açık ocak çalışmaları sırasında toz salınımının çevreye zarar verebilmesi, patlatma ve kazı işlemleri sırasında gürültü kirliliği oluşması, karayolları ve maden sahası arasındaki etkileşimin bölgedeki trafik güvenliğini ve hava kalitesini olumsuz etkilemesi, orman yolları yapılırken yamaçlardan toprak kayması riski bulunması yer almaktadır.

Kuzey Ormanları; İstanbul'un su güvenliği, iklimsel denge kapasitesi ve biyolojik çeşitliliğinin korunması bakımından stratejik öneme sahiptir. Bu bölgede yürütülecek kapasite artışı; orman tahribatı, su havzalarının kirlenmesi veya yön değiştirmesi, habitat parçalanması ve karbon yutak alanlarının kaybı gibi geri dönüşü olmayan ekolojik riskler taşımaktadır.

Üstelik İstanbul'un toplam baraj doluluk oranı yaz aylarında hızla düşmekte, Terkos Gölü ve bağlı dereler iklim krizi, artan su talebi ve diğer altyapı projeleri nedence zaten ciddi tehdit altındadır.

Bu bağlamda;

1) İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi'nin, "Büyük Deresi ve bunlara bağlı vadi tabanları; Terkos Barajı Havzası için içme suyu temin edilen ve baraja su taşıyan çok önemli fonksiyona sahip derelerdir... Havza içinde yapılacak madencilik faaliyeti risk oluşturmaktadır" şeklindeki uyarısı karşısında, bu projeyi ÇED sürecinde hangi bilimsel ve hukuki ölçütlere göre değerlendireceksiniz?

- 2)İSKİ'nin, projenin "doğal yaşam döngüsünün ve kaynakların korunması açısından uygun bulunmadığı" yönündeki tespitini göz önüne aldığınızda, bu şartlar altında projeye onay verilmesi mümkün müdür?
- 3)Terkos Baraj ı'na su taşıyan Büyük Deresi ve bağlı vadi tabanlarının kirlenme, debi değişimi veya kuruma riskinin İstanbul'un içme suyu güvenliğine doğrudan etkileri konusunda kapsamlı bir etki analizi yapacak mısınız?
- 4)Orman alanlarını da kapsayan proje genişlemesiyle birlikte kesileceği belirtilen en az 24.536 ağacın karbon yutak kapasitesi kaybı, Bakanlığınızın iklim değişikliğiyle mücadele hedefleri çerçevesinde hesaplanmış mıdır? Bu kaybın dikkate alınmaması, resmi planlarınız arasında mıdır?
- 5)ÇED raporunda açıkça belirtilen toz salınımı, gürültü kirliliği, trafik güvenliği riski ve toprak kayması tehlikesi gibi çevresel zararlar için, onay verilmeden önce somut önlem planları hazırlamayı öngörüyor musunuz?
- 6)Kapasite artışıyla birlikte ortaya çıkacak patlatma, kazı ve taşımacılık faaliyetlerinin yerleşim yerlerine etkilerini azaltmak için koruma tedbirleri geliştirmek, Bakanlığınızın öncelikleri arasında mıdır?
- 7)Projenin kümülatif etkilerinin değerlendirilmesi, çevresel etki yönetim planlarınızda yer "almakta mıdır? Bu analiz yapılmadan onay vermeyi düşünüyor musunuz?
- 8)Orman yollarının açılması sırasında oluşabilecek toprak kayması ve erozyon riskini azaltmak için teknik önlemler geliştirmek, onay öncesi şartlarınız arasında mıdır?
- 9)İstanbul'un iklim değişikliğine uyum ve su güvenliği politikaları kapsamında, Kuzey Ormanları gibi stratejik ekosistemlerde yeni madencilik faaliyetlerine izin verilmesi, Bakanlığınızın uzun vadeli planları arasında mıdır?
- 10)Kapasite artışı projesi kapsamında ortaya çıkacak atıkların yönetimi ve bu atıkların su havzasına sızma riskinin önlenmesine yönelik hangi tedbirler alınmıştır?

CEVAPLAR

Bilindiği üzere; Çevresel etki değerlendirmesi (ÇED): "Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi yada çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları, Komisyon: *"Proje için verilecek Özel Formatın kapsamını belirlemek ve hazırlanan ÇED Raporunu inceleyip değerlendirmek üzere Bakanlık tarafından kurulan Komisyonu"* ifade etmektedir.

ÇED Yönetmeliği uyarınca yürütülen ÇED Süreçleri sadece Bakanlığımızca yürütülmemekte olup, proje konusuyla ilgili tüm kurum ve kuruluşların katılımıyla gerçekleştirilen bir süreçtir. Süreç içerisinde yapılan bilimsel/teknik çalışmalar Bakanlığımızca yetkilendirilmiş firmalar tarafından, Proje Özel Formatları kapsamında yapılmakta/yaptırılmaktadır.

Bu süreç boyunca sürdürülen çalışmalarla halktan gelen görüş ve öneriler de dikkate alınarak projenin çevresel etkilerinin mevzuatın gerektirdiği biçimde araştırılıp incelendiği ve olası çevresel etkilerin en aza indirilmesi için gerekli önlemlerin alındığı, bu konuda diğer ilgili kurum ve kuruluşların da hem fikir olduğu da dikkate alınarak değerlendirildiği bir süreçtir.

Bu itibar ile; ÇED Yönetmeliği kapsamında sunulan tüm rapor, dosya ile diğer tüm bilgi ve belgeler Bakanlığımızca oluşturulan komisyon tarafından incelenip değerlendirilmekte olup, söz konusu faaliyetler ile ilgili olarak ÇED süreci içerisinde Bakanlığımızca oluşturulan İnceleme-Değerlendirme-Komisyon üyesi kurum ve kuruluşlarla birlikte soru önergesine konu hususlar da dikkate alınarak gerekli değerlendirmeler yapılacaktır.

Soru önergesine konu proje için ÇED Yönetmeliği 10. Maddesi doğrultusunda soru önergesine konu hususları da içeren Proje Özel Formatı verildiği, proje ile ilgili verilen Proje Özel Formatı doğrultusunda hazırlanan ÇED Raporunun Bakanlığımıza sunulduğu, söz konusu sunulan ÇED Raporu kapsamında 1.İnceleme-Değerlendirme-Komisyon toplantısı yapılacak olup, bahse konu ÇED Raporuna Bakanlığımız web sitesinden (<https://eced-duyuru.csb.gov.tr/eced-prod/duyurular.xhtml>) ulaşılabilir.